

**MENSTRUASTON KONUSUNDA İLİŞKİN VERİLEN MODÜLER
EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Selma Ali.E.A*   Esin TURKISTANLI**

ÖZET

Bu araştırma Naldöken Mahallesi Halk Eğitim Merkezi Kursu'na devam eden kursiyerlerin menarş ve menstruasyon konusuna ilişkin bilgi ve davranışlarını belirlemek, bu konuda verilen "Modüler Eğitim'in etkinliğini saptamak amacıyla yapılmıştır. Modüler Eğitim'den önce öğrencilerin menstruasyon hijyeni konusunda yetersiz bilgiye sahip oldukları, eğitimden sonra bilgilerinin arttığı görülmüştür.

İnsan yaşamının kesin sınırları olamamakla birlikte, dönemlere ayırmak mümkündür (8, 11). Bu dönemlerden biri de çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak bilinen ve 8-18 yaşları arasında seyreden, organizmanın karışık biyolojik bir olgunlaşma süreci olan "Ergenlik Dönemi"nde kız çocuklarında görülen fiziksel gelişmelerin en önemlisi menarş ve bunu izleyen menstruasyon sikluslarıdır (4, 11-13).

Menarş kadınların yaşamında önemli bir gelişim devresi olarak kabul edilir (4, 9). Genç kız vücudundaki değişiklikleri ve menarş olayını kendinde veya akranlarında yaşayabilir. Duruma hazırlıksız olması, korku ve endişe duymasına neden olabilir ya da çevresindeki kişilerden yanlış bilgiler edinebilir. Birçok toplumda genç kızlara, doğru bilgilerin zamanında verilmemesi sonucu menarş, çocukta yaşam boyunca sürebilecek gerginlik, korku, utanma ve huzursuzluğa neden olmakta, hatta ağırlı menstruasyonlar ile sonuçlanmaktadır (2, 5, 9, 11).

* İzmir Dr. Behcet Uz Çocuk Hastanesi Hemşiresi - Yüksek Lisans Öğrencisi

** E. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim D.. Ar.Gör.

Toplulumumuzda da aileler. bu konuya gereken önem' vermemekte ye goeugu lie cinsellik igeren konusmalardan kagmmaktadır. AdOlesan dOneme girmeye aday gene, bilgisizligi Olgilsunde korku ve endise duymaktadır. Kaynak kisi olarak hatali segimier yapmakta, dolayistyla yanhs, eksik bilgi ve aliskanliklar kazanmaktadır (9, 11. 12).

Oysa gene luzlara, normal fizyolojik bir play oldugu ve bu donemde uygulanmasi gereken hijyenik Onlemler anlatilarak, flzikel ve ruhsal saglik agismda_n Geng kizin ya\$ami boyunea surdurecegi hatali aliskanliklan, yetistirieegi yeni nesillere de aktarabilecegi dilsanOlerek konunun Onemi uzerinde durulmasi gerekmektedir (11).

'atm bunlardan yola gikarak: bu arastirma Halk Egitim Merkezi Bigki-Dikis kursuna devam eden kursiyerlerin menars-menstruasyon konusuna iliskin bilgi ve davramslanru belirlemek; bu konuda verilen 'Modeller Egitim'in etkinligini saptamak amaciyla

GERM VE YONTEM

Aratiturnamn, Yeri: Bu galisma, Izmir iii Boronva ilgeesine bap Naldtiken mahallesi Halk Egitim Merkezinde

Orneklem: 1991-1992 Ogretim plinda NaldOken mahallesi Halk Egitim Merkezi kursuna devam eden 46 kiz Ogrencinin tamu arastirmaya dahil Ornekleme gidilmemistir.

Aragtuma Tipi ye Veri Toplama Yiintemi: T r umlayici, kesitsel ye kismen analitik tipte planlanan bu arasurmanm verileri arastirmaeilar tarafmdan soru kagidi uygulanmasi ile toplanimstr, Ogrencilere 21 May's 1992 tarihinde iki bEcamden olusan ilk soru kagidi uygulanrmstir. Birinci bahamde. ogrencilerin sosyo-dernogratik Ozelliklerini belirlemeyi, ikinci bOlumde ise menstruasyna iliskin bilge ve davramslarmi belirlerneyi arnaglayan sorulara yer verilmistir. İlk soru kagidmm uygulanmasindan sonra ayni gun gruba; Ogrencinin iyi tammlanaus hedeflere ulasmasim saglamak amaciyla planlanrms bir dizi ogrenim etkinligini igeren modeller tarzda hazirlanmis egitim ye destekleyid egitim brostirCi verilmistir (6, 7, 10). Verilen egitimin etkinligini Olgmek amaciyla 3 gun sonra 25 Maps 1992 tarihinde aym Ogrencilere ilk soru kagidindaki birinci bolumu icermeyen, yalnızca bilgi ve davrams sorularini (ikinci bOlianya) igeren son soru kagidi uygulannustir.

Veri Analizi: Veri kodlama ve degerlendirme ilemleri arastirrnaetlar tarafından elde yapilmstir. Verilerin say' ve yfizde dagihmlan yapilarak, egitim Oncesi-sonrasi bligi puanlan "iki E\$ Arasindaki Farkin Onemlilik Testi", t testi uygulanarak incelenmistir.

BULGULAR VE TARTIMA

Araştırma kapsamına alman ogrencilerin yaş ortalaman x = 14.9'dur. Ogrencilerin; egitim duzeyleri % 93.5 oral'1111th ilkOgretim bazında yogunlaşmıştır. Ogrencilerin % 95.6'si (44/141) menarş olmuş, % 4.4'11 (2 kişi) hentiz olmarmışbr. Menars plan ogrencilerin menarş yaş ortalaması değerlerine uygunluk glistermişti (3, 11, 13). Genellikle adalesanlar icin ilk menstruasyonun 11-14 yaşlan arasında beklenir (2. 4).

Ogrencilerin % 56.8'i duzenli, % 43.2 lsi dezensiz mens gormektedir. Diazenli mens gOrenlerin % 56.0'si, 30 gunde bir, % 32.0'si 28 gunde bir mens gOrmektedir. Menstruasyonlan ortalama $\bar{x}$ = 5-6 gun sUrrnektedir. universite ogrencileri arasında yaptigi gahşmada da. ogrencilerin % 74.7¹sinin menslerinin 4-6 gun siirdfigil saptaiumştu` (9).

Tablo 1. Ogrencilerin Menstruasyon Sirasmda Kullandiklan Materyal TOrti ye Adedi

De,gişkenler	S*	
Materyal Marti		
Bez	27	61.4
Orkid, v.b.	14	31.8
Pamuk	3	6.8
Glinde Kullanılan Adet		
1 - 2	13	29.5
3 - 4	20	45.5
5 +	11	25.0
Toplam	44	100.0

* Menarş olmıyan 2 ogrenciye bu sorular sorulmamıştm

Araştırma kapsamma giren ogrencilerin menstruasyon sirasmda kullandiklan materyal ye gunde kac kez degiştirdikleri Tablo 1'de verilmiştir. Ogrencilerin % 31.8'i orkid, % 61.4'11 bez kullandiklanm belirtmiştir. Ogrencilerin % 45.5'i gunde 3-4 kez, % 29.51 ise 1-2 kez, mens sirasında kullandiklan materyali degiştirdiklerini ifade etrniştir. Ayrıca menarş ancesi bilgi alan ogrencilerin % 52.2, hic bilgi almayanlann % 47.8 olması, bu konuda verilecek sağlık egitimine gereksinimlerl oldugunu

diiştindUrmektedir.

Tablo 2. Menars Oncesi Bilgi Almada En cok Etkilenilen Kaynak Daglimi

Bilgi Alman Kaynak	S*	
Yakinlan (Anne-Abler)	9	39.1
Arkadas	9	39.1
Saglik Personeli	5	21.8
Toplam	23	100.0

* Bilgi almayan 23 Ogrenciye bu soru. sorulmarmstir.

Tablo 2'de menars oncesi bilgi alinan kaynaldar gOrulmektedir. En cok bilgi alman kaynak % 39.1 oramnda yakinlar (anne-abla), % 39.1 oranmda arkadaslarchr. Saglik personelinden bilgi alma ise % 21.8 orani ile son sirada yer almaktadır. Tilmerdern, Bekar, Rahman ye Isik arastirnalanda ogrencilerin bilgi aldiklan kaynak olarak ilk sirada anne-abla, ikinci sirada arkadaslann yer aldigini belirtmislerdir. Saglik personelinden bilgi alma ise son sirada yer alrnistir. Yapilan turn arastirmalarda saglik personelinden bilgi alma= son sirada yer almad bu konuya saghk personell tarafından yeterince onem verilmedigini, gene kizlann menars konusunu yakinlari ile daha rahat konustuklannda,n kaynaklandigmt dEsOndilnnektedir (3, 9, 11, 13). Ogreneilerin % 36.4'0 menstruasyonla ilgili sorunlanni kendilerinin cemmeye % 29.5'i yalunlarma basvurduklanm belirtrnistir.

Tablo 3. Ogrencilerin Menarsa Gosterclikleri Tepki Tfirlerinin Dagthrin

Menarsa GOsterilen Tepid	5*	
Sevindim	2	4.5
Normal Karsiladim	17	38.6
Korktum, Heyecanlandim	23	52.4
Ozuldum. Agladim	2	4.5
Toplam	44	100.0

* Menarş olmayan 2 Ogrenciye bu soru sorulmarmstr.

Tablo 3'de gOriildilgil gibis ogrencilerin % 43.11 olumlu tepid Ostermis (normal karsilama. sevinme), % 56.9'u olumsuz tepki gosterdigini (korkma, heyecanlanma, aglama, ilzUlme) belirtmistir. Bekar yaptigi arastirmada ogrencilerin % 57'sinin menarsa karst olumsuz tepki gOsterdigini saptamistir (3). Olumsuz tepkilerin oraninin yuksek olmasi

Ogrencilere bu konuda daha Oneeden gerekli bilginin verilrnemesinden kaynaklanmaktadır.

Ogrencilerin % 79.5'inde mens Oncesi yakinma vardir. Bu yakinmalar Tablo 4'de belirtilmiştir.

Tablo 4. Ogrencilerin Mensden. Hemen Once veya Mens Sirasindaki Yakinmalannm Dagilimi

Yakinmalar		tyo*
Huzursuzluk, sinirlilik. gerginlik, kaygi, moral	3	6.8
Halsizlik, yorgunluk. uyku bozuklugu	10	22.7
GOGaslerde agn, dolgunluk	7	15.9
Kannda gerginlik, sislik	3	6.8
Bel, karin, kasik agnsi	25	56.8
Sivilee	3	6.8
Kilo alma	2	4.5
Bulanb, kusma	1	2.2
Fazia yeme (Ozellikle tath yeme istegi)	1	2.2

* Thzdeler satin yazdesidir

Tablo 4'de gorcildfiga gibi agrencilerin % 56.8'inde bel-kann-kasik agnsi, % 22.7'sinde halsizlik-yorgunluk-uyku bozuklugunun ilk siralarda yer aldigi saptanrmstir. Bu sonuca benzer sekilde Rahman yaptIgi araştu`masmda % 51.7 oranmda, 1ř1k ise % 58.76 oranında bel-kasik-karin agrisinin adet Oncesi veya adet sirasında olan sikayetlerin basında yer aldigmi saptamistir (9. 11).

Tablo 5. Ogrencilerin Menstruasyon Hijyenine Iliskin Genel Bilgi Puan Ortalamalannin Egitim Oncesi-Sonrasi Karşılaştlnmast

	Egitim	
	Oncesi	Sonrasi
x	12.73	16.60
S	2.35	2.21
	46	46

Tablo 5'de gartildfigu gibi ogrencilerin egitim Oncesi bilgi puan ortalamalan $x = 12.73$ 'ken. $x = 16.60$ 'a yfikseldir. Bilgi diazeylerinde %17.59 oramnda bir artış saptanmıştır. Ogrencilerin egitim Oncesisonrast bilgi puan ortalamalan arasında 'Ilk E Arasındaki Farkin

Onemlilik Testi" ile yapdan analizde anlamlı bir fark bulunmustur (t = 10.23. p < 0.01). BOylece modeler tarzda verilen egitimin saptanmistir.

Dereli yaptigi arastirnasmda modider egitimin standart egitirne gore daha etkin bir egitim yOnterni oldugunu saptarmstar (6). Ayni sekilde Ozen'de yaptigi arastirmada modeler egitimin etkinligini belirlemistir (10).

SONUC

Aratirma sonucuna gore modifier egitinfden Once agrencilerin menstruasyon hijyeni konusunda yetersiz bilgiye sahip olduklan, egitimden sonra bilgilerinin arttigi giirilmektedir. Egitim sonucu alinan post-test puam, pre-teste oranla % 17.59 yukselrnistir.

Moduler egitimin etliinligini saptamak amaciyla yapılan diger arastirmalarda da (6, 10) uygulama sonucu Modifier egitimin etkin bir yOntem oldugu saptanmisttr.

Oneriler:

Toplumun sagligini korumak ye gelistirrne amaciyla, kitle iletisim araglan kullamlarak yaygin egitim programlannin dazenlenmesi. birey-able ve toplumun bilgilendirilmesi.

Organ egtirride ilkokuldan baslayarali aniversite duzeyine radar, her feria egitirn dazeyinde saghk derslerine yer verilmesi,

Saglif personelinin egitimleri sirasinda ye gorev aldiklan her alanda bu konuda saglik egitimi ye danismanlik islevini yerine getirmeleri olarak Ozetlenebilir.

SUMMARY

Evaluation of Menstruation Knowledge Given by Modular Education

This research was held in order to determine knowledge and behaviour of the pupil who attended sewing course of Public Education Centre about menarsh and menstruation, and effectiveness of "modular education" conferring this particular topic in NaldOken district of Bornova.

As a result of who seen that before modeler education pupil had insufficient knowledge about menstruation hygiene; however after the education their knowledge increased significantly.

KAYNAICLAR

1. Ansan, K.: Kadin Hastaliklan. celtit Matbaasi, Istanbul, 1983, 101-108.
2. Aykan, S.: Meslek Esaslan Teknigi ile Hasta Bakimi ye Koruyucu Ebelik Hizmetleri. cag Matbaasi, Ankara, 1985, 51-54.
3. Bekar, M., Guccavus, N.: "Sivas Ili Ortaokul 3. Sinif Kiz Ogrencilerinin Menarsa Kars' Tepkileri ve Menstruasyon Hijyeni Konusundaki Bilgilerinin Belirlenmesi", 2. Ulusal Hemsirelik Kongresi Bildirileri, Izmir, 1990, 161-170.
4. Benson, R.C.: Current Obstetric-Gynecologic Diagnosis-Treatment, Los Altos, California, 1982, 125-134.
5. Brunner. L.S., Suddarth, D.S.: Medical-Surgical Nursing. Forth Edition, Lippincott Comp., Philadelphia, Toronto, 1980.
6. Dereli, N.: "Kan Transfazyonu Konusunda Hemsirelerin Bilgi DOzeyini Arastirmada Modeller Egitimin Saptanmasi", (Yilksek Lisans Tezi), E.U. Saglak Bilimleri Enstitüsü, 1985.
7. Haddad, W.: "Modeller Ogretim", T.H.D., S. 3, 1983, s. 5-13.
8. Howard, W., Jones, Jr.: Kadin Hastaliklari. cev.: GOKsu, B., Ostun, M., Novak Mentis Kitabevi, Istanbul, 1985.
9. Isik, A.: "Adolesanlarda Menstruel Doneme Iliskin Ozelliklerin ve Normal Dina Genital Akinti Durumunun Incelemesi", (Yilksek Lisans Tezi), E.O. Sag Bilimleri Enstitüsü, Izmir, 1989.
10. O z e n , "Hastane Enfeksiyonlan ye Onlenmesi Konusunda Yardimci Personelin Bilgi Dfizeyinin Gelismesi", (Yuksek Lisans Tezi), E.U. Saglak Bilimleri Enstitüsü, Izmir, 1984.
11. Rahman, R.: "Saglik Meslek Lisesi Birinci ye Son Sinif Ogrencilerinin Menstruasyon Hijyenine Iliskin Bilgi ye Uygulamalannin Karsilastinlmasi", Hemsirelik, C: II, S: 9, 1987, 45-51.
12. S.S.Y.B. Ana Sagllgi ye Me Planlamasi El Kitabı. Ankara,1981.
13. Tumerdem, Y., Coskun, A., Ayhan, B.: "Adalesans Dememinde Menars Olayma Niifiziolojik Yaklasim", Hemsirelik Baltani, C: II, 5: 9, 1987, 38-44.

